

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janina Dąbrowiecka
Protokolant:	Stażysta Bożena Odrowąż

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa z siedzibą w C.

przeciwko E. M.

o uznanie umowy za bezskuteczną

1. powództwo oddała;
2. zasądza od powoda (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa z siedzibą w C. na rzecz pozwanej E. M. kwotę 5 447 zł (pięć tysięcy czterysta czterdzieści siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt XXV C 324/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 lutego 2015 r. (data stempla pocztowego) (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w C. wniosła przeciwko E. M. o uznanie za bezskuteczną, w stosunku do powódki czynności prawnej – umowy darowizny sporządzonej przed notariuszem L. W. w dniu 2 sierpnia 2012 r., Rep. A nr (...) zawartej pomiędzy J. K. (darczyńcą) a E. M. (obdarowana), której przedmiotem była nieruchomość stanowiąca niezabudowaną działkę nr (...) o pow. 0,3212 ha, położona w C. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) przez Sąd Rejonowy w Człuchowie. Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

W odpowiedzi na pozew, pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej całości kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 sierpnia 2012 r. pomiędzy J. K. (darczyńcą) a E. M. (obdarowaną) została zawarta umowa darowizny, sporządzona przed notariuszem L. W., rep. A nr (...), której przedmiotem była nieruchomość stanowiąca niezabudowaną działkę nr (...) o powierzchni 0,3212 ha, położona w C. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) przez Sąd Rejonowy w Człuchowie (umowa darowizny z dnia 2.08.2012 r., rep. A nr (...), k.104-105,

zeznania A. K., k. 527-529, zeznania H. W., k. 529-530, zeznania J. K. w charakterze strony, k. 530-532, zeznania E. M., k. 532-533).

J. K. w dniu 14 września 2012 r. wytoczył przeciwko B. sp. z o.o sp. k. powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, wnosząc o wpisanie J. K. zamiast (...) sp. z o.o. sp. k. w dziale II księgi wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chojnicach nr KW (...) dla nieruchomości położonej w C. przy ul. (...) w miejscu oznaczenia własności nieruchomości. W dniu 27 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Słupsku VI Wydział Gospodarczy, w w/w sprawie (sygn. akt VI GC 40/13) wydał wyrok, w którym nakazał uzgodnić treść księgi wieczystej poprzez wpisanie jako właściciela J. K. oraz zasądził na jego rzecz od (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w C. kwotę 107.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Pozwana spółka wniosła apelację od powyższego orzeczenia. Wyrokiem z dnia 21 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku XII Wydział Gospodarczy Odwoławczy orzekł (sygn. akt XII Ga 795/13), że zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddała powództwo oraz zasądza od J. K. na rzecz spółki kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwotę 100.000 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od apelacji oraz kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pозew J. K. z dnia 14.09.2012 r., k. 231-237, wyrok Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 27.05.2013 r., sygn. akt VI GC 40/13, k. 13, wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 21.03.2014 r., sygn. akt XII Ga 795/13 wraz z klauzulą wykonalności z dnia 16.05.2014 r., k. 14-15).

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o okoliczności bezsporne, a także na podstawie dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy, które nie były kwestionowane przez strony procesu.

Czyniąc ustalenia faktyczne w niniejszym postępowaniu Sąd oparł się także na zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków A. K. (k. 527-529) oraz H. W. (k. 529-530). Powyżsi świadkowie posiadali niezbędną wiedzę w zakresie okoliczności dokonania darowizny przedmiotowej nieruchomości na rzecz pozwanej. Zeznania te należy uznać za wewnętrznie spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniające. Sąd nie dostrzegł w ich treści elementów mogących nasuwać uzasadnione wątpliwości, co do ich wiarygodności.

Sąd dał również wiarę zeznaniom J. K. w charakterze strony powodowej (k. 530-533) oraz E. M. w charakterze strony pozwanej (k. 532-533), gdyż fakty przedstawione przez strony znajdują potwierdzenie w zebranych w toku postępowania materiale dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu pozwanej nienależytego umocowania pełnomocnika procesowego powodowej spółki. Okoliczność, iż jeden z komplementariuszy na moment złożenia pozwu nie wchodził już w skład zarządu nie ma wpływu na ważność pełnomocnictwa, którego udzielił. Bez znaczenia pozostaje również okoliczność, iż pełnomocnictwo datowane jest na 2011 r., albowiem zostało ono udzielone bezterminowo i nie zostało odwołane, co oznacza, że jest nadal ważne.

Podstawę prawną żądania stanowi art. 527 k.c. W wypadku, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2). Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskała osoba bliska w bliskim stosunku z dłużnikiem- domniemywa się, że osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3).

Przesłankami wynikającymi z art. 527 k.c. są więc: niewypłacalność dłużnika na skutek dokonanej czynności prawnej, ewentualnie niewypłacalność w wyższym stopniu niż przed dokonaniem tej czynności prawnej; działanie dłużnika

ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela w chwili dokonywania czynności prawnej; osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że czynność prawna może skutkować pokrzywdzeniem wierzyciela i że dłużnik działa z taką świadomością.

Czynność prawna dokonana jest z pokrzywdzeniem wierzycieli jeżeli na skutek tej czynności powstaje taki stan majątku dłużnika, że powoduje on niemożność lub utrudnienie albo opóźnienie zaspokojenia wierzyciela i to wierzyciela tego, który występuje ze skargą pauliańską. Nie powoduje pokrzywdzenia wierzycieli czynność prawna dłużnika, zmniejszająca jego majątek, jeżeli dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który nadal znajduje się w jego majątku, lub posłużył mu do zaspokojenia wierzycieli (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999r., I CKN 287/98).

Przesłanką skuteczności skargi pauliańskiej nie jest zamiar dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli ani też zamiar skierowany przeciwko określonemu wierzycielowi. Wystarczy, że dłużnik miał świadomość pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie (lub takie pokrzywdzenie przewiduje), że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie. Przyjmuje się, że akcją pauliańską uzasadnia każde powiększenie niewypłacalności. Biorąc pod uwagę, że przedmiotem zaskarżenia może być czynność prawna powodująca niewypłacalność dłużnika lub powiększenie jego niewypłacalności, w orzecznictwie sformułowano ogólną tezę, iż pokrzywdzenie wierzycieli powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela, bez względu na jego rozmiar (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00).

W postępowaniu ze skargi pauliańskiej wykazanie niewypłacalności dłużnika należy do skarżącego wierzyciela. Jeżeli komornicza egzekucja świadczenia pieniężnego przeprowadzona choćby z części składowej majątku dłużnika okaże się nieskuteczna, jest to wystarczające do przyjęcia, że wykazana została w ten sposób niewypłacalność dłużnika zalegającego z zapłatą.

Do zastosowania art. 527 k.c. nie jest jednak konieczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i przeprowadzenie nieskutecznej egzekucji ani ogłoszenie upadłości dłużnika, wystarczy wykazanie, że wobec stanu majątku dłużnika niemożliwe jest zaspokojenie wierzytelności skarżącego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż roszczenie powodowej spółki nie mogło zostać uwzględnione. Przede wszystkim, ustalony stan faktyczny wskazuje, iż J. K. darował pozwanej przedmiotową nieruchomość w dniu 2 sierpnia 2012 r., zaś pozew przeciwko (...) sp. z o.o. sp. k., stanowiący podstawę długu J. K. wobec powódki, został wniesiony w dniu 14 września 2012 r., a zatem ponad miesiąc po dokonaniu czynności, której uznania za bezskuteczną domaga się powódka. Wyrokiem z dnia 27 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Słupsku orzekł zgodnie z żądaniem pozwu, zaś wyrok ten został zmieniony przez Sąd Okręgowy w Gdańsku z dnia 21 marca 2014 r., wobec czego J. K. został uznany za przegrywającego sprawę, a tym samym stał się dłużnikiem powódki. W ocenie Sądu powyżej ustalona chronologia jednoznacznie wskazuje, iż J. K. nie miał zamiaru pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela dokonując darowizny nieruchomości na rzecz pozwanej.

Przepis art. 527 k.c. wymaga, aby dłużnik dokonujący zaskarżonej czynności miał świadomość, że czynność ta pociągnie za sobą pokrzywdzenie wierzyciela. To powód występując z akcją pauliańską musi wykazać, że dłużnik musiał mieć świadomość konsekwencji dokonywanej czynności. Jak wynika z orzecznictwa, udowodnienie świadomości pokrzywdzenia napotyka poważne trudności, gdyż świadomość jest kategorią psychologiczną, która wymyka się spod reguł postępowania dowodowego. Nie można w tym zakresie poprzestać na samym oświadczeniu dłużnika, ale konieczne jest wnioskowanie na podstawie faktów towarzyszących zaskarżonej czynności.

Świadomość dłużnika może być uznana za udowodnioną, gdy zostaną spełnione następujące okoliczności: 1) dłużnik wiedział o istnieniu wierzycieli, 2) dłużnik znał skutek czynności, tj. usunięcie z jego majątku określonych składników, które mogłyby posłużyć do zaspokojenia wierzyciela.

Żadna z w/w przesłanek nie została spełniona, gdyż momencie dokonywania czynności prawnej, jaką była umowa darowizny J. K. nie mógł wiedzieć o istnieniu wierzycieli, albowiem jego zobowiązanie względem powódki powstało przeszło rok po darowaniu nieruchomości położonej w C. przy ul. (...) na rzecz E. M.. Nie mógł mieć zatem świadomości o istnieniu wierzycieli, ani tym bardziej, o ich pokrzywdzeniu, jeżeli w dacie 2 sierpnia 2012 r. J. K. nie był dłużnikiem (...) sp. z o.o. sp. k.

Dokonania darowizny nie można również zakwalifikować jako czynność mającą na celu zmniejszenie majątku J. K. celem uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych w sprawie o ustalenie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Brak jest podstaw, aby uznać, że już wtedy działał on z zamiarem pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela, ani nawet liczył się z tym, że do takiego pokrzywdzenia dojdzie. To bowiem J. K. był stroną powodową w sprawie, a więc jego zamiar nakierowany był na uzyskanie pozytywnego dla siebie rozstrzygnięcia w sprawie, nie zaś wygenerowanie długu.

Wobec powyższego, należało uznać, iż powodowa spółka nie udowodniła, że dłużnik dokonujący zaskarżonej czynności miał świadomość, że czynność ta pociągnie za sobą pokrzywdzenie wierzyciela.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie odpowiedzialności strony za wynik procesu, zawartej w art. 98 k.p.c. w zw. art. 108 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów zastępstwa prawnego pozwanej Sąd ustalił w oparciu o § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013 poz. 461 j.t. ze zm.).